

Ι Σ Π Α Ν Ι Α

Μεθ' ὀπόσης εὐχαριστήσεως ἐπανείδον τὰ ἀναρίθμητα φῶτα τῆς Πύλης τοῦ Ἥλιου, τὰ πολυπληθῆ καφρονεῖα καὶ τὴν μακρὰν καὶ θορυβώδη ὁδὸν Ἀλκαλά!

Ἐπιστρέφων εἰς τὴν οἰκίαν ἐπροξένησα τόσον μέγαν κρότον, ὥστε ἡ ὑπηρετρία, ἡ ὑποία ἦτο ἀγροθὴ τις καὶ ἀπλοικὴ χωρικὴ τῆς Γαλικίας, ἔτρεξεν ἀσθμαίνουσα πρὸς τὴν οἰκοδόσποιναν καὶ τῇ εἶπε :

— Me parece que el italiano se ha vuelto loco !
(Μοῦ φαίνεται πῶς ὁ Ἰταλὸς τρελλάθηκε.)

Περὶσσότερον ἀπὸ τοὺς πετεινοὺς καὶ περισσότερον ἀπὸ τοὺς ταύρους μὲ διεσκέδασαν οἱ βουλευταὶ τῶν Κορθῶν.

Κατάρθωσα νὰ ἐπιτύχω μίαν θέσιν ἐν τῷ θεωρείῳ τῶν δημοσιογράφων, καὶ καθ' ἐκάστην μετέβαινον ἐκεῖ καὶ παρήμενον μέχρι τέλους μετ' ἀπεριόριστου εὐχαριστήσεως.

Ἡ ἰσπανικὴ Βουλὴ ἔχει νεανικώτερον ὄψιν τῆς ἰδικῆς μας· ὅχι διότι οἱ βουλευταὶ εἶνε νεώτεροι, ἀλλὰ διότι εἶνε περισσότερον καλλωπισμένοι καὶ κομψότεροι.

Ἐκεῖ δὲν βλέπετε τὰς ἀτημέλητους κόμας, τοὺς ἀκτενίστους πώγωνας καὶ τὰ ἄνευ οὐδενὸς χρωματισμοῦ ἐπανωφόρια, τὰ ὑποία βλέπετε ἐπὶ τῶν θρανίων τῆς ἰδικῆς μας Βουλῆς.

Ἐκεῖ πώγωνες καὶ κόμαι λεῖαι καὶ ἀπαστράπτουσαι, εὐρέα ὑποκάμισα κεντημένα, ἐπανωφόρια μαῦρα, περισκελίδες ἀνοιχτοῦ χρώματος, χειρόκτια χρώματος πορτοκαλίου, ραβδία μὲ ἀργυρὰς λαβὰς καὶ ἄνθη εἰς τὰς κομμιδοδόχας.

Ἡ ἰσπανικὴ Βουλὴ συμμορφοῦται μὲ τὴν ἐφημερίδα τοῦ συρμού.

Καὶ ὅπως εἶνε ἡ περιβολὴ των, οὕτω καὶ ἡ ὁμιλία των· ζωηρά, εὐθυμὸς καθαρεύουσα, ἀκτινοβολοῦσα.

Ἡμεῖς παραπονούμεθα ὅτι οἱ βουλευταὶ μας φροντίζουν διὰ τὸ σχῆμα τοῦ λόγου των περισσότερον παρ' ὅ,τι πρέπει εἰς πολιτικούς· ῥήτορας, ἀλλ' οἱ ἰσπανοὶ βουλευταὶ ὑπερτεροῦσι κατὰ τοῦτο πολὺ τοὺς ἰδικούς μας καὶ, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω, τὸ ἐπιτυγχάνουν μετὰ πολλῆς χάριτος.

Ὅχι μόνον ὁμιλοῦν μετὰ θαυμασίας εὐχερείας, εἰς τρόπον ὥστε εἶνε σπανιότατον νὰ ἀκούσετε ἕνα ῥήτορα νὰ διακοπῇ ἐν τῷ μέσῳ τῆς περιόδου, διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν φράσιν, ἀλλ' οὔτε εἰς ὑπάρχει, ὁ ὁποῖος νὰ μὴ ὁμιλῇ εἰς γλῶσσαν καθαρεύουσαν, καὶ νὰ μὴ διδῇ εἰς τὸν λόγον του χροῖαν τινὰ ποιητικὴν, καὶ τύπον μεγάλου καὶ κλασικοῦ ρητορικοῦ ὕφους.

Οἱ ὑπουργοὶ σοβαρώτεροι, οἱ βουλευταὶ δηλότεροι, οἱ οικονομολογοὶ αὐστηρότεροι καὶ ὅταν ἀκόμη ὁμιλοῦν περὶ θεμάτων εἰς τὰ ὑποία δὲν χωρεῖ ρητορικὸν ὕφος, ἐπανθίζουν τὰς ὁμιλίαις των μὲ ὠραίας φράσεις, μὲ τερπνὰ ἀνέκδοτα, μὲ διασήμευς στίχους, μὲ ἀποστροφὰς πρὸς τὸν πολιτισμὸν, πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, πρὸς τὴν πατρίδα. Καὶ ρεῖ ἀδιακόπως ἡ ὁμιλία των, ὡς νὰ ἀπήγγελλον πράγματα, ἀτινα ἔμαθον ἀπὸ μνήμης, μὲ τόνον πάντοτε μεμετροῦμένον καὶ ἀρμονικὸν καὶ μὲ ποικιλίαν στάσεων καὶ κινήματων μὴ παρέχουσαν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν χώρον εἰς τὴν ἀνίαν.

Καὶ αἱ ἐφημερίδες κρίνουν τοὺς λόγους των, ἐπαίνουν τὴν γλαφυρότητα τοῦ ὕφους, τὸ καθαρεῖν τῆς γλώσσης, los rasgos sublimes—τὰς ἐξόχους γραμμὰς—αἵτινες ἐπέσυραν τὸν θαυμασμόν, ἐὰν πρόκειται περὶ τῶν οἰλῶν των, ἐννοεῖται, ἢ λέγουν μετὰ περιφρονήσεως ὅτι τὸ ὕφος των εἶνε ἄτεχρον, ἢ γλῶσσα παρεσθαρμένη, τὸ σχῆμα, ἐν ἐνὶ λόγῳ, αὐτὸ τὸ εὐλογημένον σχῆμα! παρημελημένον, ἀγενές, ἀνάξιον τῶν λαμπρῶν παραδόσεων τῆς ἰσπανικῆς ρητορικῆς τέχνης.

Αὕτῃ ἡ περὶ τοῦ σχήματος φροντίς, ἡ μεγάλη εὐκολία τοῦ λόγου, ἀπολήγει πολλάκις εἰς κενὸν στόμφον καὶ βεβαίως δὲν πρέπει νὰ ἀναζητῇ τις ἐν τῇ Βουλῇ τῆς Μαδρίτης τὰ πρότυπα τῆς ἀληθοῦς πολιτικῆς εὐγλωττίας· ἀλλὰ δὲν εἶνε ὀλιγώτερον ἀληθὲς ἐκεῖνο ὅπερ πανδήμως λέγεται : ὅτι ἡ Βουλὴ αὕτη μεταξὺ ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν εἶνε ἡ πλουσιωτέρα εἰς ῥήτορας εὐφραδεῖς ἐν τῇ γενικῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως.

Πρέπει νὰ ἀκούσετε συζήτησιν τινὰ ἐπὶ θέματος τῆς ὑψηλῆς πολιτικῆς, ὅπερ νὰ κινή τὰ πάθη. Εἶνε ἀληθὲς μάχη! Δὲν εἶνε πλέον λόγοι, εἶνε κατακλισμοὶ λέξεων, φέροντες εἰς δύσκολον θέσιν τοὺς στενογράφους καὶ συγγέροντες τὴν κεφαλὴν τῶν ἐκ τῶν θεωριῶν ἀκρωμένων! Εἶνε φωναί, κινήσεις, ὁρμαί, ἐξάρσεις ἐμπνεύσεως, ἀνακαλοῦσαι εἰς τὴν μνήμην τὴν γαλλικὴν Συνέλευσιν κατὰ τὰς ταρχώδεις ἡμέρας τῆς Ἐπαναστάσεως!

Ἀκούει τις ἐκεῖ ἕνα Ρίον Ρόζαν, ῥήτορα ὁρμητικώτατον, καταπαύοντα τοὺς θορύβους διὰ τῆς βροντώδους αὐτοῦ φωνῆς, ἕνα Μάρτον ῥήτορα τοῦ κομμοῦ λόγου, φρονεῖντα διὰ τοῦ γελοίου, ἕνα Πιὶ Ἰ Μαργάλλ, σεβάσμιον γέροντα, προξενούντα φρίκην διὰ τῶν ἀπαισίων προγνωστικῶν του, ἕνα Κολλάντες, ῥήτορα ἀκούραστον, συντρίβοντα τὴν Βουλὴν ὑπὸ σωρείαν λέξεων, ἕνα Ροδρίγκουεθ, ὅστις δι' ἀξιοθαυμάστου εὐστροφίας συλλογισμῶν καὶ περιστροφῶν διώκει, συνθλίβει καὶ καταπνίγει τοὺς ἀντιπάλους, καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἐκατὸν ἄλλων ἕνα Καστελάρ, ὁ ὁποῖος νικᾷ καὶ παρασύρει φίλους καὶ ἐχθροὺς ἐντὸς χειμάρρου ποιήσεως καὶ ἀρμονίας.

Καὶ ὁ Καστελάρ οὗτος, γνωστὸς καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, εἶνε ἀληθῶς ἡ τελειότερα ἔκφρασις τῆς ἰσπανικῆς εὐγλωττίας. Λατρεῖ τὴν καλλιέπειαν· ἡ εὐγλωττία του εἶνε μουσική· οἱ συλλογισμοὶ του εἶνε αἰχμάλωτοι τοῦ ὠτός του· πᾶν ὅτι λέγει εἶνε ἀριστοτέχνημα· ἔχει μίαν ἀρμονίαν ἐν τῷ νῷ, τὴν ἀκολουθεῖ, τὴν ὑπακούει, θυσιάζει ὑπὲρ αὐτῆς πᾶν ὅτι δύναται νὰ τὴν προσβάλῃ· ἡ περιόδός του εἶνε ἐν ἄσμα· Πρέπει νὰ τὸν ἀκούσετε διὰ νὰ πιστεύετε ὅτι ὁ ἀνθρώπινος λόγος, ἄνευ ποιητικοῦ μέτρου καὶ ἄνευ ἄσματος, δύναται νὰ προσεγγίσῃ τόσον εἰς τὴν ἀρμονίαν τοῦ ἄσματος καὶ τῆς ποιήσεως.

Εἶνε μᾶλλον καλλιτέχνης ἢ πολιτικὸς ἀνὴρ. Δὲν ἔχει μόνον μεγαλοφυΐαν ἀλλὰ καὶ καρδίαν καλλιτέχνου, καρδίαν παιδικήν, ἀνίκανον νὰ μισῇ καὶ νὰ ἐχθρεύεται.

Εἰς ὅλους τοὺς λόγους του οὔτε μία ὕβρις εὐρίσκεται· οὐδέποτε προεκάλυψε σοβαρὰν ἀτομικὴν συζήτησιν.

Δὲν καταφεύγει ποτὲ εἰς τὴν σάτυραν, δὲν μεταχειρίζεται ποτὲ τὴν εἰρωνείαν· εἰς αὐτὰς ἔτι τὰς σφοδρότερας ἀγορεύσεις του δὲν ὑπάρχει οὐδὲ σταγὼν χολῆς καὶ ἀπόδειξις τοῦτου εἶνε, ὅτι ἂν καὶ εἶνε δημοκρατικὸς, ἀντίπαλος ὅλων τῶν κυβερνήσεων, δημοσιογράφος μαχητῆς, κατήγορος διηνεκῆς παντὸς διαχειριζομένου ἀρχῆς τινος, καὶ παντὸς μὴ φανατικοῦ διὰ τὴν ἐλευθερίαν, οὐδέποτε παρ' οὐδενὸς ἐμισήθη. Καὶ διὰ τοῦτο τὰς ἀγορεύσεις του τὰς ἀγαποῦν καὶ δὲν τὰς φοβοῦνται. Ὁ λόγος του εἶνε πολὺ ὠραῖος, ὥστε νὰ εἶνε φοβερός, ὁ χαρακτήρ του παρὰ πολὺ ἀγαθός ὥστε νὰ δόναται οὕτως νὰ ἐξασκήσῃ πολιτικὴν τινὰ ἐπιρροήν.

Δὲν εἰζεύρει νὰ ἐπιβουλεύεται, νὰ σκευωρῇ.

Ἡ ἰκανότης του εἶνε νὰ ἀρέσῃ καὶ νὰ φωτοβολῇ.

Ἡ εὐγλωττία του, ὅταν εἶνε μεγαλειτέρα, εἶνε τρυφερὰ.

Αἱ ὠραιότεραι ἀγορεύσεις του κινοῦσιν εἰς δάκρυα.

Δι' αὐτὸν ἡ βουλὴ εἶνε θέατρον.

Ὅπως οἱ αὐτοσχεδιάζοντες ποιηταί, διὰ νὰ ἔχῃ τὴν ἔμπνευσιν πλήρη καὶ ἥρεμον, ἔχει ἀνάγκη νὰ ὁμιλῇ ἐν δεδομένῃ ὥρᾳ, ἐν ὠρισμένῃ στιγμῇ καὶ ἔχων πρὸ αὐτοῦ ἐξησφαλισμένον χρονικὸν τι διάστημα.

Διὰ τοῦτο τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὀφείλει νὰ ὁμιλήσῃ συνεννοεῖται μετὰ τοῦ προέδρου τῆς βουλῆς.

Ὁ πρόεδρος φροντίζει ὥστε νὰ τῷ διδῇ τὸν λόγον ὅταν τὰ θεωρεῖα εἶνε πλήρη καὶ πάντες οἱ βουλευταὶ εἰς τὰς θέσεις των.

Αἱ ἐφημερίδες αὐτοῦ ἀναγγέλλουν ἀπὸ τῆς προτεραιότητος ὅτι θὰ ὁμιλήσῃ διὰ νὰ προμηθευθῶν αἱ κυραὶ εἰσιτήρια.

Ἔχει ἀνάγκη νὰ τὸν προσδοκῶσι.

Πρὶν ὁμιλήσῃ εἶνε ἀνήσυχος, δὲν εἰμπορεῖ νὰ καθήσῃ μίαν στιγμὴν. εἰσέρχεται εἰς τὴν Βουλὴν, ἐξέρχεται, πάλιν εἰσέρχεται, ἐξέρχεται ἐκ νέου, γυρίζει εἰς τοὺς διαδρόμους, πηγαίνει εἰς τὴν βιβλιοθήκην νὰ φυλλομετρήσῃ βιβλίον τι, τρέχει εἰς τὸ καφενεῖον νὰ πῇ ἐν ποτηρίῳ ὕδατος, φαίνεται ὡς νὰ κατελήρθῃ ὑπὸ πυρετοῦ, νομίζει ὅτι δὲν θὰ εἰμπορέσῃ νὰ ἀρθώσῃ δύο λέξεις, ὅτι θὰ γίνῃ καταγέλαστος, ὅτι θὰ τὸν συρίζουν.

Δὲν ἐνθυμεῖται τίποτε ἐκ τῆς ἀγορεύσεώς του, ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του ἐπικρατεῖ σύγχυσις, ἐλησμόνησε τὰ πάντα.

— Πῶς πάει ὁ σφυγμός; τὸν ἐρωτοῦν μειδιῶντες οἱ φίλοι.

Ὅταν ἔλθῃ ἡ κρίσιμος στιγμὴ, μεταβαίνει εἰς τὴν θέσιν του μετὰ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω, τρέμων, ὠχρός, ὁμοιάζων πρὸς κατάδικον βαινόντα εἰς τὸν θάνατον, ἀποφασισμένος νὰ χάσῃ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὴν δόξαν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τόσα ἔτη καὶ μετὰ τόσους κόπους ἀπέκτησε.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ αὐτοὶ ἐτι οἱ ἐχθροὶ του αἰσθάνονται οἶκτον διὰ τὴν κατάστασίν του.

Ἐγείρεται, στρέφει ἐν βλέμμα περιὶ αὐτὸν καὶ λέγει:

— Señores! (Κύριοι!)

Ἐσώθη. Τὸ θάρρος του ἐνδυναμοῦται, τὸ λογικὸν του φωτίζεται, ἡ ἀγορεύσις του ἐπανέρχεται ἐν τῇ μνήμῃ του ὡς ἦχος λησμονηθέντος ἔσχατος.

Ὁ Πρόεδρος, οἱ Κόρται, τὰ ἀκροατήρια ἐξαφανίζονται. Δὲν βλέπει πλέον ἢ τὰς κινήσεις του, δὲν ἀκούει ἢ τὴν φωνὴν του, δὲν αἰσθάνεται ἢ τὸ ἀκατάσχετον πῦρ, δι' οὗ φλέγεται καὶ τὴν μυστηριώδη ἰσχύν, ἡ ὁποία τὸν ἀνυψοῖ.

Εἶνε ὥραιο νὰ ἀκούῃ τις παρ' αὐτοῦ λεγόμενα τὰ ἐξῆς: «Δὲν βλέπω πλέον τοὺς τοίχους τῆς αἰθούσης. Βλέπω πλήθη καὶ χώρας ἀπομεμακρυσμένας, τὰς ὁποίας οὐδέποτε εἶδον».

Καὶ ὁμιλεῖ ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους, καὶ οὔτε εἰς βουλευτῆς ἐξέρχεται τῆς αἰθούσης, οὔτε ἐν ἄτομον κινεῖται εἰς τὰ ἀκροατήρια, οὔτε μία φωνὴ τὸν διακόπτει, οὔτε μία κίνησις τὸν ἀποσπασεῖ. Οὔτε ὅταν ὑπαινίσσεται τὸν Κανονισμόν, ἔχει τὸ θάρρος ὁ Πρόεδρος νὰ τὸν διακόψῃ.

Παρουσιάζει τὴν δημοκρατίαν του λευχειμονοῦσαν καὶ ροδοστεπῇ καὶ οἱ μοναρχικοὶ δὲν τολμοῦν νὰ διαμαρτυρηθῶν, διότι οὕτως ἐνδεδυμένην τὴν εὐρίσκουν καὶ αὐτοὶ ὥραιο.

Ὁ Καστελάρ εἶνε κύριος τῆς Συνελεύσεως. Βροντᾷ, κερκυνώνει, ἄδει, κροτεῖ καὶ σπινθηροβολεῖ ὡς πυροτέχνημα. Προκαλεῖ μειδιάματα, ἀποσπᾷ κραυγὰς ἐνθουσιασμοῦ, τελειώνει ἐν τῷ μέσῳ παταγωδῶν καὶ ἀτελευτήτων χειροκροτημάτων καὶ ἀπέρχεται ἐν θριάμβῳ.

Τοιοῦτος εἶνε ὁ περίφημος αὐτὸς Καστελάρ, καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, πολιτικός, καλλιτεχνικός, θρησκευτικὸς συγγραφεὺς γονιμώτατος. Δημοσιογράφος ἀπολαμβάνων πενήκοντα χιλιάδας δραχμῶν κατ' ἔτος ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας τῆς Ἀμερικῆς, ἀκαδημαϊκὸς ἐκλεχθεὶς παμψηφεί ὑπὸ τῆς Academia española (ἰσπανικῆς Ἀκαδημίας), δακτυλοδεικτούμενος εἰς τὰς ὁδοὺς, τιμώμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἀγαπώμενος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, νέος, εὐγενής, ὀλίγον κενόδοξος, γενναῖος, εὐτυχής.

Μετὰ τριῶν μηνῶν καὶ πλέον διαμονὴν ἐν Μαδρίτῃ, ἡναγκάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ ἵνα μὴ μετὰ κατὰ λάβῃ τὸ θέρος ἐν Ἰσπανίᾳ.

Θὰ ἐνθυμοῦμαι πάντοτε τὴν ὥραιο ἐκείνην πρωΐαν τοῦ Μαΐου, καθ' ἣν κατέλιπον, ἴσως διὰ παντός, τὴν προσφιλεῖ μου Μαδρίτην.

Ἀνεχώρουν διὰ νὰ ὑπάγω νὰ ἴδω τὴν Ἀνδαλουσίαν, τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας τῶν περιηγητῶν, τὴν φανταστικὴν Ἀνδαλουσίαν, τῆς ὁποίας τὰ θέλητρα τοσάκις εἶχον ἀκούσει ἐξυμνούμενα ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ, παρὰ τῶν μυθιστοριογράφων καὶ τῶν ποιητῶν, τὴν Ἀνδαλουσίαν ἐκείνην χάριν τῆς ὁποίας δύναμαι νὰ εἶπω ὅτι εἶχον ἐπιχειρήσει τὸ ταξίδιον, καὶ ὅμως ἤμην λυπημένος.

Εἶχον διέλθει τόσον ὥραιο ἡμέρας ἐν Μαδρίτῃ! Κατέλειπον ἐν αὐτῇ τόσους ἀγαπητοὺς φίλους!

Διὰ νὰ μεταβῶ εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ μεσημβρινοῦ σιδηροδρόμου, διέσχισα τὴν ὁδὸν Ἀλκαλά, ἐχαιρέτισα μακρόθεν τοὺς κήπους τῶν Recoletos, διήλθον πρὸ τοῦ μεγάρου τοῦ Μουσείου τῆς ζωγραφικῆς, ἐστάθην νὰ παρατηρήσω ἀκόμη μίαν φροντὴν τὸ ἄγαλμα τοῦ Μουρίλλου καὶ ἔφθασα εἰς τὸν σταθμὸν μετὰ τὴν καρδίαν περὶλυπον.

— Τρεῖς μῆνες; ἡρώτων ἐμαυτὸν ὀλίγας στιγμὰς προτοῦ ἀναχωρήσῃ ἡ ἀμαξοστοιχία. Παρῆλθον ἤδη τρεῖς μῆνες; Δὲν εἶνε ὄνειρον;

Καὶ ὅμως ναί, μοῦ φαίνεται ὡς νὰ ὄνειρεύθην!

Δὲν θὰ ἐπανιδῶ ἴσως ποτὲ πλέον τὴν καλὴν μου οἰκοδόσποιαν, ποτὲ πλέον τὸ κοριτσάκι τοῦ κυρίου Σκαθιέρρα, ποτὲ πλέον τὸ γλυκὺ καὶ ἥρεμον πρόσωπον τοῦ Γουέρρα, ποτὲ πλέον τοὺς φίλους τοῦ καφενείου Fornos, ποτὲ πλέον κανένα!

Ἀλλὰ τί! Δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ ἐπιστρέψω;... Νὰ ἐπιστρέψω! Ὡς ὅχι! Τὸ εἰξέμω καλῶς ὅτι δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ ἐπιστρέψω! Καὶ τότε... Χαίρετε φίλοι! Χαῖρε Μαδρίτη! Χαῖρε ὁ μικρὸν μου δωμάτιον τῆς ὁδοῦ Ἀλδουάνα!

Μοῦ φαίνεται ὅτι τὴν στιγμὴν αὐτὴν μοῦ ἀποσπᾶται μέρος τῆς καρδίας μου καὶ αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ καλύψω τὸ πρόσωπόν μου.

(Ἐπεται συνέχεια).

Π. Α. ΒΑΛΒΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΠΟΥΣΚΙΝ

Ο ΕΠΙΣΤΑΤΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

ΤΩΙ ΦΙΛΩΙ ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΩΙ

Τίς δὲν ἐβλασφήμησε τοὺς ἐπιστάτας τῶν ταχυδρομικῶν σταθμῶν, τίς δὲν ὕβρισε αὐτοὺς; Τίς ἐν στιγμαῖς ὀργῆς δὲν ἐξήτησε παρ' αὐτῶν τὸ ἀπαίσιον βιβλίον, ἵνα γράψῃ εἰς αὐτὸ ἀνωφελὲς παράπονον διὰ τὰς καταπίσεις, τὴν βαρβαρότητα καὶ ἀταξίαν; Τίς δὲν θεωρεῖ αὐτοὺς ὡς ἐκτρώματα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἴσους πρὸς τοὺς μακαρίαι τῇ λήξει γραφεῖς ἢ τοῦλάχιστον πρὸς τοὺς ἐκ Μουρόμης ληστές;

Ἄς εἴμεθα ἐν τούτοις δίκαιοι, ἄς προσπαθήσωμεν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν θέσιν των καὶ ἴσως κρίνωμεν αὐτοὺς πολὺ συγκάτατακτώτερον. Τί ἐστὶν ἐπιστάτης ταχυδρομικοῦ σταθμοῦ; Ἀληθὲς μάρτυς δεκάτης τετάρτης τάξεως, προσπιζόμενος διὰ τοῦ βαθμοῦ του ἐκ τῶν ραβδισμῶν καὶ οὐχὶ πάντοτε — ἐπιμαρτύρομαι τὴν συνείδησιν τῶν ἀναγνωστῶν μου. — Τοιαύτη ἡ ὑπηρεσία τοῦ δικτάτορος τούτου, ὡς ὀνομάζει αὐτὸν εὐτραπέως ὁ πρίγκιψ Βιαζέμσκι. Δὲν εἶνε ἴση κατέρου; Νυχθημερόν δὲν ἔχει ἡσυχίαν. Ὅλη ἡ ὥς ἐκ τοῦ ἀνικροῦ ταξιδίου ἐπισωρευμένη ἀδημονία τοῦ ταξειδιώτου ἐκσπᾷ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐπιστάτου.

Ὁ καιρὸς εἶνε ἄθλιος, ἡ ὁδὸς ἐλκεῖν, ὁ ἀμαξήλατος θρα-